

Száz év fuga *Krónikán* 1999. XI. 24.

Bartók volt számomra a belépés a zenetörténet birodalmába – mesélte a *Krónikának* Benkő András. A jól ismert zenetörténész számos zeneszerzővel – Mozart, Bach, Kodály – foglalkozott munkássága során, számos zenei lexikon munkatársa volt, nemrég kapta meg munkássága elismeréseként a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjét.

– *A nagy zeneszerzők munkái mellett foglalkozott a Bolyaiak zeneelméletével is. Milyen következtetésekre jutott?*

– Benkő Samu akkoriban a Bolyai-hagyatékon dolgozott, és ő hívta fel figyelmemet a nagy matematikusok zenei munkásságára. Amikor az anyag a kezembe került, a két zeneelmélet közül én a magyar nyelvűvel foglalkoztam, a másokban nagyon sok a német rész. Arra gondoltam: Bolyai Farkas is megérdemli, hogy írjak róla. Igaz: bőbeszédűen magyaráz, de nagyon színesen. Arra gondoltam, hogy az apa és a fiú műve nagyon jól kiegészítik egymást.

– *Számos tanulmányt írt nagy zeneszerzőkről, Mozarról, Bachról. Mivel magyarázható, hogy nem időzött el egyiknél sem, mint más zeneszakértők?*

– Jelentős zeneszerzőkről nem írhatam egyetemes szinten, így a résztanulmányokra koncentráltam. Beethoven-nél például kiemeltem egy peon témát, hiszen az *V. Szimfónia* erre épül. Általában elsiklunk a dolog fölött, hiszen nem valószínű, hogy ő a görög ritmikát

tanulmányozta, más úton jutott el hozzá. Mozartnál egy credo motívumot emeltem ki. Do-re-fa-mi, ez a *Jupiter Szimfónia* egyik motívuma, de kiderült, hogy valaki credo szimfóniának is nevezi. Ezt a motívumot mutattam ki a *Jupiter Szimfóniában* és a mozarti életműben. Ilyesmit még meg lehetett oldani Kolozsváron, de hiába kértem volna abban az időben, hogy Ausztriában kutassak. A doktori disszertációm írása előtt még Budapestre se tudtam elmenni, át tanulmányozni a Bartók anyagokat. Moszkvába viszont kiengedtek, ott kaptam egy Bartók-kötetet, de különleges újdonságokat nem találtam benne.

– *Külön könyvet írt a b-a-c-h-motívum jelenlétéről a 20. század zenéjében...*

– Bachnál abból indultam ki, hogy már a név mond valamit, de a négy zenei hang is. Kiderült, Bach is írt erre a négy hangra, egyik utolsó fűgájának témája ez. Felfedezte, hogy a nevében van olyan anyag, amit hasznosítani lehet, amit aztán végigvezettem a huszadik századra koncentrálni. A modern zenében is él a b-a-c-h-motívum, és amint kiderült: nagyon erős a hatása. Persze nem tisztán, hanem beépítve. A lényeg: benne van a kottában. A modern művészet számára igen jó ez a terület. A németek összeszedték száz év zenei doktori disszertációit, és kiderült, hogy a zenetudományt napjainkban is foglalkoztatja ez a négy hang, amelyet Bach a már említett fuga motívumában használ. **KARÁCSONYI ZSOLT**